

ELISMERÉS ÉS MINŐSÉG – ORSZÁGOS FELSŐOKTATÁSI FÓRUM

4. szekció: A validáció bevezetésének lehetőségei és korlátai Összefoglaló

A szekció munkájában 11 fő vett részt, a csoport nagyobbik fele felsőoktatási intézményből, döntően főiskolákról érkezett.

A szekciómunka első részében Tót Éva tartott előadást a validációról (lásd a diasort). Az idegen elnevezés közérthetőbbé tétele érdekében úgy fordította le a validáció lényegét, hogy a bármilyen tanulás során megszerzett tudás- és kompetenciakészlet „láthatóvá tételéről” van szó, hogy a korábbi tanulási erőfeszítések ne vesszenek kárba, egyúttal a korábbi tanulás során szerzett, meglévő tanulási eredmények „újrahasznosuljanak”. A validációban való részvétel minden szereplőtől újfajta gondolkodásmódot igényel. A validáció alanyainak tudatosan, reflektív módon kell viszonyulniuk saját tanulási folyamatukhoz, hogy tanulási utakban, lehetőségekben gondolkozzanak.

Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy a kreditátvitel nem tartozik a validációval jellemezhető eljárások közé. A validáció és a kreditátvitel között az a különbség, hogy a kreditátvitel formális képzésből, már értékelt tudást visz át egy másik formális képzésbe, míg a validáció során szükség van a hozott tudás értékelésére.

A validáció konkrét célja lehet egy oktatási programba való bekapcsolódás, a tanulmányi utak rugalmasabb, célokhoz jobban igazodó, kisebb pénz- és időigényű megvalósítása. További közvetlen vagy közvetett cél lehet egy új munkaerő-piaci pozícióba kerülés, a foglalkozási karrier más pályára állítása.

Az előadást a kis létszám ellenére intenzív vita követte, főleg azért, hogy a résztvevőknek csak kisebb hányada választotta kifejezetten tanulási, informálódási célból ezt a szekciót, többeknek – 4-5 felsőoktatási intézményben szerzett – gyakorlati tapasztalata is volt a validációval érintkező – tantárgybeszámítási, -mentesítési, kreditátviteli – területeken.

Bár az előadó úgy jellemezte a hazai jogszabályi környezetet, hogy az kifejezetten megengedő a validációs folyamattal szemben, a hallgatóság – általában nem vitatva az állítást – ezzel ellentétes belső vagy országos szabályozásról is beszámolt. A leghangsúlyosabban idézett példa az emelt szintű érettségi megkövetelése számos szakon. Ez a 2005 – az emelt szintű érettségi bevezetése – előtt érettségizetteket hátrányos és nehéz helyzetbe hozza a felsőfokra való bejutásnál.

Elhangzottak hazai helyi és külföldi rendszer szintű jó példák. A hazaiak közül a Debreceni Egyetem és a Dunaújvárosi Főiskola helyi jó gyakorlata egy-egy elkötelezett szereplőhöz köthető. Franciaországban évente tízezres nagyságrendben szereznek szakképesítést vagy diplomát validációs eljárás során. Portugáliában a nagyon alacsonyan képzett felnőtt lakosságot százezres nagyságrendben sikerült a validációs folyamatba vonzani, így az ottani nemzeti validációs rendszer a társadalmi felemelkedés és a gazdasági versenyképesség eszköze lett. Észtországban a felsőoktatásból lemorzsolódott hallgatóknak a felsőoktatásba való visszaáramoltatásának eszközeként is tekintenek a validációra. Egy hasonló gyakorlatként egy résztvevő saját főiskolájának – részben sikeres – próbálkozásait is megemlítette.

A jogszabályi keretknél alighanem nagyobb befolyása van a pénznek és különböző érdekeknek arra, hogy a validáció története Magyarországon kevésbé nevezhető sikertörténetnek, és az eljárás nemzetközi összehasonlításban alig van jelen hazánkban. Az intézmények nem érdekeltek abban, hogy a validációt követően a képzési programnak csak egy részét kínálják – természetesen olcsóbban – a sikeres validációs eljárásban résztvevőknek. Ez bevételkiesést jelentene, és egyelőre a validáció lehetősége révén esetleg megnövekedő képzési keresletben nem bíznak. Egyöntetűen azt érzékelik, hogy a lakosság már jelenleg is

nehezen és lehetőségeinek határait feszegetve vesz részt a képzés finanszírozásában, további anyagi terheket esetleges előnyök ellenére sem nagyon tudnak vállalni. Elhangzott, hogy bár a validáció költségét meg kell fizetnie valakinek, általában az eljárást igénylőnek, de ha ez előnyöket és később is csak kisebb kiadásokat jelent, akkor ez egyáltalán nem elrettentő hatású.

A validációs eljárás működtetése, és a rendszer kiépítése is forrásokat igényel. Ez nem feltétlenül jelent pénzkidrást intézményi szinten, de az erőforrások belső átcsoportosítását igen, így például egyes munkatársaknak validációs feladatokkal való megbízását. Egyúttal elengedhetetlen, hogy az oktatók és menedzserek is új megközelítésben gondolják át a képzési, értékelési és piaci folyamatokat. Ez is – mint minden innovációs folyamat – többlet terhet jelent az érintetteknek, de direkt költségvonzata ennek sincs.

A 2012-es tanácsi ajánlásnak megfelelő rendszer kiépítésének és működtetésének határideje 2018. Ez csak látszólag távoli, valójában rendkívül közeli dátum, figyelembe véve, hogy a jogszabályi és intézményi keretek csak kutatások, fejlesztések és szakpolitikai döntések sorozatával alapozhatók meg.

Összeállította: Mártonfi György